

Крајот на 2006 година многумина го спомнуваат како последен рок за одредување на статусот на косовскиот протекторат. И покрај тоа што Белград и Приштина се сосема спротивставени во гледиштата, со што не може да се дојде до компромис, т.н. меѓународна заедница најверојатно ќе наметне свое решение за областа. Тоа решение нема да им се допадне ниту на Србите, ниту на Албанците, иако Косоварите ќе бидат за степен погоре во остварувањето на целта - добивање државност.

Најартикулираната опција за Косово е условната независност, но сега се анализираат моделите како таа да изгледа, како да се оформи косовскиот Устав за да не предизвикува нови тензии, па и можни судири во регионот. САД се обврзуваат да соработуваат заедно со европските земји во Советот за безбедност на ООН за да се усвојат препораките на Марти Ахтисари. Тие препораки воопшто не одат во прилог на косовските Срби и на државата Србија.

СТАТУС

Србија е сè погласна во намерата да го дели Косово доколку ниту едно друго решение не произлезе во рамките на суштинската автономија, која ја предлага Белград. Сè ова води кон нова затегнатост и обид за враќање на вооружените дејства. Косоварите ќе прават војна доколку не добијат независност - тоа неколку пати веќе го имаат повторено. Радикалите во Србија, кои имаат околу 40 отсто од довербата на електоратот, не исклучуваат вооружен судир со Албанците на Косово за зачувување на Покраината во рамките на Србија. Може ли во вакви околности Западот за кратко време да го усвои решението за статусот? Во оваа фаза, според сите согледувања, тоа практично е невозможно. Западот ќе создаде само хаотична атмосфера и ќе го потпали фитилот кој може да предизвика нова катастрофа не само на Косово, туку и во регионот, односно во неговото опкружување. Статусот на Косово треба да биде дефиниран со но-

отвора расправа околу тоа. Русија го има клучот во своите раце. Таа може да го запре целиот процес. Косовското прашање ќе зависи и од геополитичките односи кои моментно се одвиваат како процеси во светот. Средниот Исток, случувањата во Либан, Ирак, Иран, Северна Кореја. Негативниот развој на овие подрачја може да го одложи решавањето на статусот на Косово. Очигледно пропаѓаат преговорите во Виена, европските дипломати гледаат дека се оди во ќорсокак, стануваат сè понервозни. Некои почнуваат да го прејудираат решението ставајќи се на страната на албанскиот фактор. Така лесно истрча Ерхард Бусек, кој аматерски побара независност на Покраината. Како и да е, решението треба да го донесе Советот за безбедност на ООН. Таму позициите се поделени. Засега Русија и Кина се на страната на Србија, другите членки застапуваат некаква воздржаност. Треба да се земе предвид и фактот дека Советот брои и десет ротирачки земји - Аргентина, Конго, Данска, Гана, Грција, Јапонија, Перу,

САМО СЛУШАЈТЕ МЕ И КОСОВО ЌЕ ОСТАНЕ СРПСКО! - ПУТИН

Косоварите ќе прават војна доколку не добијат независност - тоа неколку пати веќе го повторуваат. Радикалите во Србија, кои имаат околу 40 отсто од довербата на електоратот, не исклучуваат вооружен судир со Албанците на Косово за зачувување на Покраината во рамките на Србија. Може ли во вакви околности Западот за кратко време да го усвои решението за статусот?

Русија е свесна дека доколку ги изгуби спорните области во Кавказ, по примерот на Србија со Косово, тогаш таа ќе престане да биде светска сила. Значи, Русија се брани себеси, а не Србите и Србија.

■ Пишува: Мишко ТАЛЕСКИ

ва Резолуција на Советот за безбедност на ООН. Ахтисари ќе предложи некаков облик на независност, со постојан меѓународен мониторинг. Највлијателното тело на оваа светска организација потоа ќе одржи расправа. Во иднина, според поголемиот број видувања, функционирањето на Косово треба да се темели на некои фиксни принципи: експлицитно треба да се обврзе дека не може да се обедини со Албанија, ниту со која било друга соседна држава или територија, освен во контекст на евроинтеграциите; да постои извесен број судии именувани од страна на меѓународната заедница во повисоките судови на Косово, како и одредени меѓународни инстанци, кои би имале ингеренции да ги обезбедат клучните прашања поврзани со малцинските права; да се формира меѓународна мисија на набљудувачи која би ја известувала меѓународната заедница и би предлагала мерки доколку Косово не ги извршува своите обврски. Американците засега се со став дека решението треба да биде конечно, а не по пет или десет години повторно да се

Катар, Словачка и Танзанија. Значи, двете страни треба да лобираат и кај овие земји кои се исклучително важни при донесувањето на одлуките. За да може некое прашање кое е од суштинско значење да биде правосилно, потребно е да гласаат девет членки на Советот за безбедност, меѓу кои сите постојани земји-членки. Србите одат со следниот план - да излобираат седум ротирачки членки на Советот за тие да гласаат против независноста на Косово и областа да остане во рамките на Србија. Но, Србија тешко може тоа да го оствари поради неколку причини - распаѓањето на државната заедница со Црна Гора, губењето време со кадровските решенија за пополнување или за замена на оние места кои до вчера им припаѓаа на Црногорците, длабоката поделба меѓу демократскиот блок и радикалите на политичката сцена, како и заладувањето на односите меѓу Белград и Москва по некои аспекти.

Белград денес размислува и за проектот - двојна сувереност на Косово. Станува збор за модел по примерот на Северна Ирска и на Израел. Србија би ги задржала елементите на државност на Косово, додека извршната, законодавната и судската власт би биле во рацете на косовските институции. Спо-

Реториката на Путин станува сè покритична за балканските случувања. Тој предупредува на многу опасности, кои би произлегле од едностраниот развој на работите. На почетокот на годинава, пред својот Кабинет, Путин истакна дека косовското прашање не е битно само заради одбраната на меѓународните принципи, туку има и практичен интерес за руските простори. Сè уште не се решени чувствителните прашања во поранешниот советски простор. Чеченија, Дагестан, Абхазија, Јужна Осерија, Ингушетија, Приднестровјето... се само дел од руските проблеми. Едностраното решение за Косово би било атак врз рускиот надворешен, но и внатрешен интерес.

ЌЕ ИГРА ЛИ И "СИБИРСКАТА МЕЧКА" ПО МУЗИКАТА "КАКОВ СТАТУС ЗА КОСОВО"?!

ред многумина, тоа би значело останување на состојбите, кои се карактеристични за сите овие години назазад. Сè е во рамките на планот на Белград - повеќе од автономија, помалку од независност. Но, во српската престолнина постои подвоеност во врска со овој предлог, кој произлегува од Кабинетот на претседателот на државата. Поради силните партиски битки меѓу власта и опозицијата, страната на Коштуница е резервирана за прифаќање на проектот за двојна сувереност на Косово.

Позициите на американската и на европската дипломатија горе-долу се познати. Премолчно и дискретно се турка решението за државност на Косово. Прашањето е само како да се протурка сè тоа, а да не биде пристрасно или необјективно.

(НЕ) ЗАИНТЕРЕСИРАНOST

Позицијата на Русија, исто така, е мошне интересна. Навидум кај Москва постои некоја незаинтересираност по тоа прашање, но кога одблизу и подлабоко ќе се погледнат некои работи тоа не е така. Јасно е дека Русија ги изгуби своите позиции на Балканот по распаѓањето на југословенската федерација. Тоа неколку пати ѝ се случувало низ вековите. Кремљ е потиснат од нашиот Полуостров поради немоќта, која ја имаше во ерата на Борис Елцин. Но, денес т.н. "сибирска мечка" се враќа во игра. Реториката на Путин станува сè покритична за балканските случувања. Предупредува на многу опасности кои би произлегле од едностраниот развој на работите. На почетокот на годинава, пред својот Кабинет, Путин истакна дека косовското прашање не е битно само заради одбрана на меѓународните прин-

ципи, туку има и практичен интерес за руските простори. Сè уште не се решени чувствителните прашања во поранешниот советски простор. Чеченија, Дагестан, Абхазија, Јужна Осерија, Ингушетија, Приднестровјето... се само дел од руските проблеми. Едностраното решение за Косово би било атак врз рускиот надворешен, но и внатрешен интерес. Путин се сомнева дека независноста на Косово би било обид да се разниша стабилноста на неговата земја и виновникот за тоа го гледа во вашингтонската администрација. Наводно, Американците се залагаат за независност на Косово не за да им излезат во пресрет на интересите на Албанците, туку за да им наштетат на интересите на Русите во кризните подрачја на Кавказот, каде што би имало домино ефект од тој преседан. Обидот на западните стручњаци, инаку членови на Контакт групата за Косово, во заклучоците за Косово да се внесе претставката - уникатен случај (еден народ, две држави), без слични реакции во другите делови од светот, создава паника во Русија. Дека барањата на Контакт групата паѓаат во вода и дека немаат универзален карактер, Путин го поткрепува со споредбената анализа за состојбите во Македонија и во Летонија. Имено, во Македонија, по конфликтот во 2001 година албанското население учествува со 20 отсто во сите општествени области, а руското население со 60 отсто застапеност во главниот латонски град Рига ги нема правата ниту како малцинство а не, пак, како мнозинство. За какви принципи тогаш зборува Контакт групата? - прашува Путин. Зошто истото потоа не би можело да се препише во кавкаскиот регион? Путин го загрижи Западот со зборовите "кога зборувам за Косово, мислам за Кавказ". Ру-

сија е свесна дека доколку ги изгуби спорните области во Кавказ, по примерот на Србија со Косово, тогаш таа ќе престане да биде светска сила. Значи, Русија се брани себеси, а не Србите и Србија. Но, како и да е, ако Путин успее да се одбрани себеси и својата земја, тогаш индиректно ќе ги одбрани српските интереси на Косово. За тоа претседателот на најголемата држава има добро осмислен и според многумина реално остварлив план. Неодамна на властите во Белград им порачал: "само слушајте ме и Косово ќе остане српско". Што се крие зад овој вербален апел до Србите? Но, во целиот случај интересен е фактот што на Путин му е многу поважен статусот на Косово, отколку самото Косово. Тој сега се обидува на ваков или на онаков начин да ги поправа грешките и предавствата кои на времето ги правеше пијаниот Елцин на штета на својата земја. Знае дека Вашингтон игра со Москва преку Косово. Распаѓањето на Србија наскоро би значело и распаѓање на Јужна Русија. Поради тоа, Путин на Србија ѝ нуди пакет мерки кои ќе мора да ги прифати ако сака Косово и натаму да биде нејзин составен дел. Станува збор за прифаќање на концептот рускиот "Газпром" да биде компанијата која ќе го држи монополот со гас и енергенси на Балканот преку Србија. Веќе е направен проектот за изградба на гасоводот Димитровград-Ниш. Со тоа руската администрација полека но сигурно би ги истиснала американските интереси на Балканот. За ова сега засега постои мало расположение кај српските елити затоа што сите си го гледаат бизнис интересот. Планот на Путин би можел да ја фрли Србија на колена во областа на енергетиката, но истовремено би ја зајакнал економијата и патем таа би го задржала Косово. Копјата за овој проект ќе се кршат во 2007 година кога се очекуваат парламентарните избори во Србија. Кремљ се надева на победа на радикалите кои имаат афинитети за соработка со Русите, па оттука би се реализирал и тој план. Денешната владејачка машинерија во Белград не е заинтересирана за соработка и покрај тоа што косовското прашање зависи од руското вето во Советот за безбедност на ООН. Неодамна дури и рускиот амбасадор во Белград, разочаран и навреден од односот на централните и на локалните српски власти, побарал од Русија прекинување на секаква економска и политичка помош за Србија. Тоа е лош знак. На таков начин Србија може да ги изгуби традиционалните пријатели и сојузници. Наместо привилегии таа ќе почне да добива ултиматуми и од Истокот, со предупредувања за прекинување на гас и други енергенси. Нешто слично како со Украина. Путин игра некоја игра на Балканот! Западот е свесен за тоа. Затоа сè уште се тактизира со најчувствителното прашање во Европа - Косово.